

“Mot je nou, mafkees?”

Een BMW op de Nassaukade. De stoer kijkende bestuurder brengt zijn auto bijna tot stilstand voor het stoplicht. Hij houdt twee meter afstand van de witte streep en rolt behoedzaam dichterbij. Zodra het licht op groen springt, scheurt hij met hoge snelheid de hoek om richting Hugo de Grootplein. De beats van gangster-rapper ‘50 Cent’ verstommen in de verte. Het is een Marokkaanse jongen en hij rijdt richting Amsterdam West. Stof genoeg voor foute vooroordelen, nietwaar? Maar zijn verschijning brengt me juist tot de vraag: waarom discrimineer ik nog steeds te weinig?

Daarmee bedoel ik niet onderscheid maken *tussen* groepen, dat doe ik ruimschoots. Maar ik discrimineer te weinig *binnen* groepen. Binnen *andere* groepen, welteverstaan. Bij Hollanders, discrimineer ik er lustig op los. Racistische jongeren, die Moskeeën in de brand steken? ‘Lonsdalers’, noemen we die. Jongens met jasje-dasje? Dat zijn Lullo’s, ofwel corpballen. Asociale Hollanders, waar menig ontspoorde Marokkaanse jongere nog een puntje aan kan zuigen? Dat zijn de ‘Tokkies’. En omdat die laatste ‘autochtoon’ zijn, is het niet een kwestie van gebrek aan inburgering, maar eerder dreigende extinctie. We zijn zo bang dat ‘allochtone’ groeperingen alle gedragsproblematiek opeisen, dat de ‘Tokkies’ pardoes in een glazen kastje worden gestopt (TV én internet). ‘Oud-Hollands asociaal’, heet dat.

Onder ‘autochtonen’ discrimineer ik voldoende, maar wat ‘allochtonen’ (lees: Marokkanen) betreft, blijf ik in gebreke. Zie ik een gespierde Hollander in een BMW, met gouden bijouerie en een stoere blik in zijn ogen, denk ik iets als: “Kijk nou toch, een aso” of “sportschooltype”. In mijn gedachten, zegt mijn moeder: “Niet O.S.M. (ons-soort-mensen)!” Maar is hetzelfde type chauffeur een Marokkaan, dan is het geen ‘aso’ die zich onderscheidt op basis van een materieel vertoon en machogedrag. Dan is het ‘gewoon’ een Marokkaan. Ofwel een crimineel. Want die Hollandse ‘aso’ verdient geld en geeft het aan andere dingen uit dan ik. Maar die Marokkaan is vast niet eerlijk aan zijn gouden ketting en BMW gekomen. Het lukt me maar niet om die Marokkaan in het juiste hokje te stoppen. Dit probleem is onderzocht in de sociale psychologie en heet het ‘outgroup homogeneity effect’. Iedereen van de ‘outgroup’ is hetzelfde. Dit versterkt racisme, maar laat onvoldoende ruimte voor verfijndere vormen van discriminatie (die ieder mens gebruikt om zijn sociale werkelijkheid overzichtelijk te houden).

Misschien is nog plaats in de hokjes die Hollanders voor hun ‘eigen’ groep hebben ingeruimd. Alleen moeten we dan (eindelijk) het verschil tussen ‘allochtoon’ en ‘autochtoon’ opheffen. Een te Amsterdam geboren jongetje met Marokkaanse ouders, zou opeens net zo ingeburgerd en geïntegreerd zijn als de jongste ‘Tokkie’-telg. Dat wordt even slikken misschien. Maar op die manier kunnen we eindelijk écht gaan discrimineren. De ene Marokkaan wordt een ‘kakker’, omdat hij een aardappel in zijn keel heeft, voor de krant schrijft en in De Balie werkt. De andere Marokkaan is nu een ‘aso’, die geeft om materiële zaken, zich gedraagt als een Neanderthaler en zich kleedt als een pooier. Overzichtelijk en eerlijk. Zo kan men gerust denken: “Wat een *aso!*”, als er een man met zijn BMW onverantwoord hard de hoek om scheurt. Kroeshaar of niet. Alleen leren Elias en Scotson (1965) ons dat twee groepen van ongeveer dezelfde klasse (Marokkaanse aso’s en Nederlandse Tokkies) elkaar niet zo goed verdragen in hetzelfde hokje, maar dat is een verhaal voor een andere keer. Zolang ik genoeg kan discrimineren, hoor je mij niet klagen.

Jan Dirk de Jong